

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет психології

Кафедра соціальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Психологічні технології сімейного виховання

Рівень вищої освіти – перший(бакалаврський)

Освітня програма «Психологія»

Спеціальність 053 Психологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «29» серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологія лідерства
Освітня програма	Психологія
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	Курс III , семестр VI
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/course/subscription/through/url/f5474f2c5bd2022be51f

2. Опис дисципліни

Питання стосунків батьків і дітей завжди було і буде актуальним, адже змінюються погляди на виховання дитини, результати виховання, уявлення про батьківство і роль кожного з батьків у процесі взаємодії з дитиною, бачення самої дитини вже не як об'єкта виховних зусиль, а як суб'єкта взаємодії. Змінюється саме суспільство і сім'я як система постає перед новими викликами, напр., як зберегти стосунки в період нормативної (напр., підліток переживає кризу ідентичності) і ненормативної сімейної кризи (напр., коли доводиться змінювати місце проживання або спосіб життя через хворобу, або коли у дітей чи дорослих спостерігаються посттравматичні стресові реакції як результат травматичної ситуації).

Для дорослих дітей питання стосунків з батьками також є актуальним, особливо воно стає важливим в час покидання «родинного гнізда» й проживання окремо, створення власної сім'ї, взаємодії батьків з зятем/свекрухою, виховання онуків, виходу батьків на пенсію і їх старіння, смерті одного із батьків та ін.

Теми, які висвітлюються на курсі допоможуть студентів сформувати навички ефективного батьківства, необхідні компетентності для індивідуальної й групової роботи з батьківськими групами з питань вирішення труднощів у стосунках батьків і дітей різного

віку. Здобуті технології здобувачі зможуть застосувати у практиці роботи сімейного психолога, кризового консультанта.

Мета: ознайомлення студентів із психологією дитячо-батьківських стосунків як науковою дисципліною, так і прикладною галуззю психологічної науки (навчальна); підготовка молоді до батьківства (виховна).

Завдання:

- розкрити соціально-психологічні засади сімейного виховання, розглянути закономірності міжпоколінних взаємин у батьківській сім'ї;
- дати студентам практичні знання – психологічні інструменти й сформувати відповідні компетентності щодо їх застосування для вирішення труднощів дитячо-батьківських взаємин і виховання підростаючої особистості у сім'ї під час сімейного і кризового консультування.

Загальні компетентності:

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Здатність бути критичним і самокритичним, мислити концептуально, системно, саногенно.

Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Навички міжособистісної взаємодії, професійно володіти соціально-психологічними механізмами взаєморозуміння і взаємовпливу.

Здатність працювати у команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, адаптація до нових ситуацій у сфері професійної діяльності.

Програмні результати:

ПР 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР 8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

ПР 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Первинна і вторинна соціалізація дитини у сім'ї. Батьківські установки і стилі сімейного виховання	Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.	Тести
2	Специфіка виховних впливів батька й матері, прабатьківської сім'ї: гендерний аспект. Психологічні особливості статусно-рольової взаємодії у сім'ї (сиблінги)	Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.	Тести Аналіз фільму «Пісня моря» (2014 р.)
3	Коучинг ефективного батьківства.	Презентувати результати власних досліджень усно /	Тести Скласти програму тренінгу ефективного батьківства й

	Організація й технологія проведення батьківських груп.	письмово для фахівців і нефахівців. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.	підібрати вправи до одного із занять.
4	Психологічні технології сімейного виховання дитини з особливими освітніми потребами	Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.	Тематичні тести
5	Технології кризового консультування з питань стосунків батьків і дитини	Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника. Знати, розуміти та	Тести Провести по дві сесії із застосуванням технологій кризового консультування.

		дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.	
6	Технології сімейного виховання дітей з девіаціями у поведінці (крадіжки, брехливість, проблема відповідальності, страхи)	Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.	Підготувати презентацію технологій виховання одного із психотерапевтичних підходів (психодинамічний, КПТ, транзактний аналіз, логотерапія та ін.)

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарське заняття (тематичне оцінювання)	60
Самостійна робота	20
Підсумковий тест	20
Максимальна кількість балів	100

Загальна система оцінювання курсу	Тематичне оцінювання – максимально 60 балів (по 10 балів за тему) Виконання самостійної роботи – максимально 20 балів. Підсумковий тест – максимально 20 балів.		
	Сума балів за	Оцінка	Оцінка за національною шкалою

	всі види навчальної діяльності	ECTS	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
	90 – 100	A	відмінно	зараховано
	80 – 89	B	добре	
	70 – 79	C		
	60 – 69	D	задовільно	
	50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	
Шкала оцінювання: національна та ECTS				
Вимоги до письмової роботи	<p>Завдання до теми 1. Аналіз сиблінгової взаємодії за матеріалами мультфільму «Пісня моря» (2014) План аналізу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Описати стиль стосунків сиблінгів та причини такої взаємодії. 2. Описати тип сімейної кризи. 3. Описати стиль виховання у сім'ї. 4. Що допомогло дітям налагодити стосунки? <p>Критерії оцінювання</p> <p>Оцінка «відмінно» - студент демонструє повноту, адекватність та осмисленість (усвідомленість) знань стосовно взаємодії сиблінгів та стилів виховання, вміє робити узагальнюючі висновки.</p> <p>Оцінка «добре» - студент демонструє адекватність та осмисленість знань, але стосовно кількох із зазначених питань; вміє робити узагальнюючі висновки.</p> <p>Оцінка «задовільно» - студент має фрагментарні уявлення про проблему, які при цьому не завжди точно ним розуміються і не достатньо повно та аргументовано вербалізуються.</p> <p>Оцінка «незадовільно» - наявність часткових знань, які студент не правильно розуміє і не правильно трактує.</p> <p>Завдання 2. Скласти програму тренінгу ефективного батьківства й підібрати вправи до одного із занять. Вимоги до програми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назва. Має бути такою, щоб зацікавити споживача. 2. Результати. Прописати результати, які споживач отримає по проходженню програми (сформовані уміння й навички, засвоєні знання, усвідомлення тощо) 3. Мета і завдання. Прописати чітку мету і з допомогою яких завданням ви зможете її реалізувати. 4. Концепт програми. Сформулювати теми як мінімум 5-ти 			

занять. Теми мають послідовними, логічно впливати одна з одною. Дати обґрунтування вибору тем та їх послідовності, тобто концепт тренунгу.

5. Підібрати вправи до одного із тренінгів, від вступу до завершення. Вправи мають мати назву, мету, час проведення, необхідний інструментарій. Також можна вказувати протипоказ застосування вправи.

Критерії оцінювання:

Оцінка «відмінно» - студент демонструє повноту, адекватність та осмисленість (усвідомленість) знань стосовно програми. Програма тренінгу виконана за усіма 5-ма пунктами у повному обсязі. Студент презентував програму на парі

Оцінка «добре» - студент демонструє адекватність та осмисленість знань, але стосовно кількох із зазначених питань у вимогах до програми. Студент виконав усі пункти або чотири, але не в повному обсязі. Презентував програму на занятті

Оцінка «задовільно» - студент має фрагментарні уявлення про проблему, які при цьому не завжди точно ним розуміються і не достатньо повно та аргументовано вербалізуються. Програму виконано не в повному обсязі, 2-3 завдань з 5-ти або виконано усі завдання, але фрагментарно. Програму не презентовано на парі.

Оцінка «незадовільно» - наявність часткових знань, які студент не правильно розуміє і не правильно трактує. Не прописано мету і завдань програми, не розроблено заняття. Подані теми програми не мають логічного обґрунтування. Концепт не прописано.

Завдання 3. Провести по дві сесії із застосуванням технологій кризового консультування. Об'єднатися в пари з одногрупниками й провести по 2 сесії в ролі психолога і в ролі клієнта, застосовуючи техніки кризового консультування. Заповнити форму зворотнього зв'язку. Оцінка «відмінно» ставиться у випадку виконання повного обсягу завдань та за умови заповнення форми зворотнього зв'язку. Оцінка «добре» ставиться у випадку, якщо здобувач виконав не менше 70 % обсягу поставленого завдання і спостерігаються незначні недоліки у заповненні форми. Оцінка «задовільно» ставиться у випадку виконання не менше 50% обсягу завдання і спостерігаються недоліки у веденні документації. Оцінка «незадовільно» ставиться, якщо здобувач не виконав необхідного мінімуму – 50% поставленого завдання.

Завдання 4. Вимоги до письмового завдання – презентації.

Створення презентації потребує вміння застосовувати інтегровані знання програмного матеріалу дисципліни. Мета презентації – набуття студентами навичок з аналізу власної роботи і публічного представлення результатів дослідження.

- Стислий виклад матеріалу, максимальна інформативність тексту.
10-12 слайдів (powerpoint).
- Ретельно структурована інформація.

	<ul style="list-style-type: none"> - Наявність коротких та лаконічних заголовків, маркованих та нумерованих списків. - Важливу інформацію (наприклад, висновки, визначення, правила тощо) треба подавати великим та виділеним шрифтом і розміщувати в лівому верхньому кутку слайда - Другорядну інформацію бажано розміщувати внизу слайда. - Кожному положенню (ідеї) треба відвести окремий абзац. - Головну ідею треба викласти в першому рядку абзацу. - Використовуйте табличні форми подання інформації (діаграми, схеми) для ілюстрації найважливіших фактів, що дасть змогу подати матеріал компактно й наочно. - Графіка має органічно доповнювати текст. - Пояснення треба розміщувати якнайближче до ілюстрацій, із якими вони мають з'являтися на екрані одночасно. <p>Усю текстову інформацію потрібно ретельно перевірити на відсутність орфографічних, граматичних і стилістичних помилок.</p> <p>Критерії оцінювання презентації:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета: відповідність частин презентації меті та предмету дослідження. 2. Висновки: узагальнення результатів дослідження та їх відповідність меті, формулювання важливих і значущих висновків за темою дослідження. 3. Ключові положення: розкриття теми дослідження з допомогою ключових положень. 4. Структура: логічна послідовність інформації, актуалізація теми дослідження, що пробуджує інтерес, на початку презентації, та завершення із спонуканням до продовження дослідження наприкінці презентації.
Семінарські заняття	<ol style="list-style-type: none"> 1. Первинна і вторинна соціалізація дитини у сім'ї. 2. Батьківські установки і стилі сімейного виховання. 3. Специфіка виховних впливів батька й матері, прабаб'яківської сім'ї: гендерний аспект. 4. Психологічні особливості статусно-рольової взаємодії у сім'ї (сиблінги) 5. Коучинг ефективного батьківства: організація й технологія проведення батьківських груп. Презентація програми усвідомленого батьківства або батьківської ефективності. 6. Психологічні технології сімейного виховання дитини з особливими освітніми потребами. 7. Технології кризового консультування з питань стосунків батьків і дитини.

	8. Технології ННС- ненасильницького спілкування. 9. Моделі виховання різних психотерапевтичних шкіл. Захист презентації.
--	---

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)

Вили навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		
Семінарські з-тя (тематичне оцінювання)			10		10		10		10		10		10					
Самостійна р-та														10				
Самостійна робота															10			
Підсумковий тест																20		
Всього за тиж-нь			10		10		10		10		10		10	10	10	20		

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Мультимедіа аудит. 516, 517.	
Література:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Поліщук В.М., Ільїна Н.М., Поліщук С.А. та ін. Психологія сім'ї. Суми: ВТД "Університетська книга", 2021. 239 с. 2. Помиткіна Л.В., Злагодух В.В., Хімченко Н.С., Погорільська Н.І. Психологія сім'ї. Навчальний посібник К.: НАУ-друк 2010. 270 с. 3. Психологія сімейних взаємин. Навчальний посібник. Під ред. М.С. Корольчука. К.: Ніка-Центр, 2010. 280 с. 4. Психосоціальна допомога внутрішньо переміщеним дітям, їхнім батькам та сім'ям з дітьми зі Сходу України : посіб. для практиків соціальної сфери / Мельник Л.А. та ін. ; за ред. Волинець Л.С. К. : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2015. 72 с 5. Столярчук О. А. Психологія сучасної сім'ї: Навчальний посібник Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2015. 136 с. 6. Федоренко Р. П. Психологія сім'ї. Навчальний посібник. Видання друге, змінене. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 480 с. 7. Федоришин Г.М. Психологічні проблеми сімейного виховання: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2013. 260 с. 	

--

8. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної психології, 505 к. гуманітарного корпусу. ksppr@pnu.edu.ua Вул. Шевченка, 57, tel:380342596149
Викладач	кандидат психологічних наук, доцент Федоришин Галина Миколаївна
Контактна інформація викладача	galmf1975@gmail.com

Академічна доброчесність	Політика курсу спрямована на створення атмосфери взаємопідтримки на занятті, активної інтеракції у групі з дотриманням правил академічної доброчесності. При виконанні завдань творчого рівня неприпустимі плагіат та списування.
Пропуски занять (відпрацювання)	Лекційні заняття пропущені без поважних причин не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: написання тематичного тесту, виконання завдань із теми.
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	без поважних причин оцінюється трьома балами нижче
Невідповідна поведінка під час заняття	не допускається
Додаткові бали	надаються за наукову та громадську активність студентів (3 бали).
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna-osvita.pdf).

Викладач Федоришин Галина Миколаївна